

KURKISTUKSIA LUOSTARINMÄEN VERSTAIISIIN

-TEHTÄVÄPAKETTI

Tehtäväpaketti on suunnattu yläkouluikäisille ja sopii hyvin esimerkiksi historian ja yhteiskuntaopin opetuksen osaksi sekä työelämän muutoksen käsittelyn ja ammatteihin tutustumisen tueksi.

Käsityöläisten verstaat kuuluvat olennaisena osana vanhaan kaupunkiin. Siksi niihin voi tutustua myös Luostarinmäen museokorttelissa, joka on osa vuoden 1827 suurpalolta säästynyttä vanhaa Turkuä.

Luostarinmäen museoverstaat ovat edelleen toiminnassa olevia verstaita, joissa voi tutustua siihen, millaisia käsityöammatit olivat 200 vuotta sitten. Monet näistä ammateista ja taidoista ovat tärkeitä ja käyttökelpoisia edelleenkin.

Tämän materiaalin avulla pääset tutustumaan muutamaän Luostarinmäen verstaaisiin ja käsityöläisten töihin heidän itsensä kertomana. Valitse mielenkiintosi mukaan yksi ammateista, katso video linkin takaa ja selvitä vastaukset kysymyksiin!

KURKISTUS SAVENVALAJAN VERSTAASEEN

Katso video ja vastaa kysymyksiin.

Video YouTubessa: <https://www.youtube.com/watch?v=NrRihSmDj18>

1. Mitä saventalajat valmistivat 1800-luvulla?
2. Mikä on dreija ja mitä sillä tehdään? Mikä ero on vanhanaikaisella ja nykyaikaisella dreijalla?
3. Mitä saventalaja kertoo saviruukuista?
4. Mitä savelle täytyy tehdä ennen dreijaamista?
5. Mitä saventalaja kertoo saventalajan uunista?

Selvitä itse!

* Missä sinä voisit oppia saventalantaa?

KURKISTUS KULTASEPÄN VERSTAASEEN

Katso video ja vastaa kysymyksiin.

Video YouTubessa: <https://www.youtube.com/watch?v=kKBLdAkDs5g>

1. Mitä kultaseppä mainitsee työkaluistaan?
2. Mihin ja miksi kultaseppä piirtää viivoja?
3. Millaisia tuotteita Luostarinmäen kultaseppä on valmistanut kesällä?
4. Mistä inspiraatio korujen malleihin on saatu?
5. Mitä eroa kultasepällä ja hopeasepällä on?

Selvitä itse!

* Miten ja missä kultasepäksi voi kouluttautua?

KURKISTUS KIRJAPAINOON

Katso video ja vastaa kysymyksiin.

Video YouTubessa: <https://www.youtube.com/watch?v=anFkKiqzcs>

1. Missä Luostarinmäen kirjapainon esineistö on alun perin sijainnut? Milloin verstaas oli perustettu?
2. Mitä kirjapainaja mainitsee konttorin seinältä löytyvästä sanomalehdestä?
3. Mitä latomisella tarkoitetaan? Mitä muuta kirjapainaja kertoo latomisesta?
4. Miten kuvia painettiin 1800-luvulla?
5. Millaisia tuotteita kirjapainossa painettiin?

Selvitä itse!

* Kuka oli Johannes Gutenberg? Miten hän liittyi kirjapainoon?

KURKISTUS VERHOILIJAN VERSTAASEEN

Katso video ja vastaa kysymyksiin.

Video YouTubessa: <https://www.youtube.com/watch?v=S8cgzsQarGs>

1. Mitä verhoilija tekee? (Kuvaile verhoilijan ammattia)
2. Mainitse 3 verhoilijan työkalua.
3. Millaisia materiaaleja verhoilija käyttää työssään? Mitä materiaalia käytettiin huonekalujen pehmusteena 1930-luvun pula-aikana?
4. Mistä työn alla olevat huonekalut ovat peräisin? Mistä juuri valmistunut vuodesohva on peräisin?
5. Mitä resorikoneella on tehty?
6. Mitä karstauskoneella on tehty? Miksi se oli hyödyllinen työväline verhoilijalle?

Selvitä itse!

- * Miten ja missä verhoilijaksi voi kouluttautua?
- * Mikä oli mestarikirja?

VASTAUKSET:

Vastaukset / Savenvalajan versta:

1. Savenvalajat valmistivat erilaisia kodin käyttöesineitä kuten astioita, ruukkuja, mukeja, kynttilänjalkoja sekä kukkopillejä. Savenvalajat saivat eniten rahaa kaakeleiden valmistamisesta uuneihin.
2. Dreija on savenvalajan työkalu, jota hän käyttää mm. saven muotoilemiseen ja koristeluun. Vanhanmallista dreijaa pyöritettiin jaloilla potkimalla. Nykyajan dreijat toimivat sähköllä.
3. Ruukut on valmistettu punasavesta, jonka väri on punaruskea savimateriaalin korkeasta rautapitoisuudesta johtuen. Ennen vanhaan vain ruukkujen sisäpuoli lasitettiin, siksi se näyttää kiiltävältä.
4. Ennen dreijaamista savi punnitaan ja vaivataan. Vaivaamisella saadaan ilmakuplat pois savesta, mikä vähentää saviastian rikkoutumisen riskiä, kun se poltetaan uunissa.
5. Muotoillut saviastiat ladotaan lopuksi uuniin, jossa ne poltetaan lähes 1000 asteessa. Poltto kestää 1-2 päivää. Ennen aikaan uunin lämmittäminen niin kuumaksi saattoi olla vaarallista tulipalovaaran taloa ja siksi kaikki eivät halunneet asua savenvalajan naapurissa.

Vastaukset / Kirjapaino:

1. Kirjapaino perustettiin alun perin 1850-luvulla ja se sijaitsi Turun keskustassa, Läntisellä Rantakadulla.
2. Åbo Underrättelser on vanhin Suomessa yhtäjaksoisesti ilmestynyt sanomalehti. Ensimmäinen lehti ilmestyi vuonna 1824, jo ennen Turun paloa.
3. Latomisella tarkoitetaan metallisten irtokirjasimien yhdistelemistä yksitellen sanoiksi ja teksteiksi. Tekstien latominen käsin oli yleisesti käytössä vielä 1980-luvun alkuun asti.
4. Kuvat kaiverrettiin puisille tai metallisille kuvalaatoille peilikuvana. Kuvankaivertajaa kutsuttiin ksylografiksi. Kuvalaatta painettiin kohopainokoneella väriä ja paperia vasten.
5. Kirjoja, sanomalehtiä, postikortteja, paperipusseja, kuvia.

Selvitä itse!

* Johannes Gutenbergiä pidetään kirjapainotaidon keksijänä ja kehittäjänä. Gutenberg kehitti metalliset irtokirjakkeet sekä muita kirjapainotekniikkaan liittyviä työvälineitä. Gutenbergin kirjapaino nopeutti painotyöskentelyä ja lisäsi tiedon saatavuutta suuresti 1400-luvun Euroopassa, jossa kirjat oli siihen asti jäljennetty käsin.

Vastaukset / Kultasepän verstaas:

1. Kultasepän perustyökalut eivät ole juurikaan muuttuneet moneen sataan vuoteen.
2. Kultaseppä piirtää viivoja hopealevyyn sahaamista varten. Hän valmistaa levystä korvakorut.
3. Erilaisia korvakoruja, kaulakoruja ja riipuksia.
4. Korut ovat kultasepän itsensä muotoilemia. Inspiraatio koruihin on saatu 1800-luvun alkupuolelta.
5. Hopeasepät valmistivat pääasiassa hieman isompia tuotteita kuin kultasepät ja olivat erikoistuneita taonta- ja pakotustöihin. Hopeasepät valmistivat mm. kulhoja, kynttilänjalkoja ja lusikoita. Kultasepät erikoistuvat enemmän korujen ja muiden pienempien esineiden valmistamiseen.

Vastaukset / Verhoilijan verstaas:

1. Verhoilija täyttää ja päällystää huonekaluja pehmusteilla ja tekstiileillä.
2. Verhoilijan työkaluja ovat mm. vasara, sakset, mitta, nupinnostaja, satulavyön kiristäjä, neulat.
3. Pehmustemateriaaleina käytettiin ennen erilaisia jousia (eläinkuitu, eläimen pitkä karva). Nykyään pehmusteena käytetään meriheinää ja kookoskuitua eli keinojouhea. Pula-aikana käytettiin puulastua eli lastuvillaa. Muita verhoilijan materiaaleja ovat esim. kankaat, langat.
4. Verhoilijan huonekalut kuuluvat Turun kaupungin eri museoille. Perinteisin menetelmin verhoiltu vuodesohva on Kuralan Kylämäestä.
5. Resorikoneella kuparilangasta väännettiin joustimet huonekalujen pehmustemateriaalien sisään.
6. Karstauskoneella on avattu meriheinästä ja kookoskuidusta valmistettuja köysiä. Meriheinä ja kookoskuitu olivat tuontitavaraa ulkomailta. Niitä oli halvempi ostaa valmiina köysinä ja purkaa karstauskoneella käyttöön pehmustemateriaaliksi.

Selvitä itse!

*Mestarikirja oli todistus ammattitaidosta, jonka mestarin kisälli sai suoritettuaan mestarinkokeen ja tullessaan hyväksytyksi käsityöläismestarin ammattikuntaan. Vasta käsityöläismestari sai perustaa oman käsityöverstaan.

LUOSTARINMÄKI
museum • museum

TURKU
Museum